

Vilniaus Universitetas

Kovariacinė analizė

Laboratorinis darbas

Darbą atliko:

Vainius Gataveckas, Matas Gaulia, Dovydas Martinkus

Duomenų Mokslas

3 kursas 2 gr.

Vilnius, 2021

Naudoti metodai

Darbas atliktas naudojant R, SAS ir Python.

Naudoti R paketai:

tidyverse – duomenų nuskaitymas, sutvarkymas, *ggplot2* paketas grafikams.

janitor

car

rstatix

Duomenys ir jų šaltiniai

JAV moksleivių egzaminų balai pagal su šeima, mokymusi susijusius rodiklius.

Duomenų šaltinis - Kaggle. Prieiga per internetą: <https://www.kaggle.com/rsasma/high-school-grad-performance>

Atliktos analizės aprašymas

1. Naudojant R

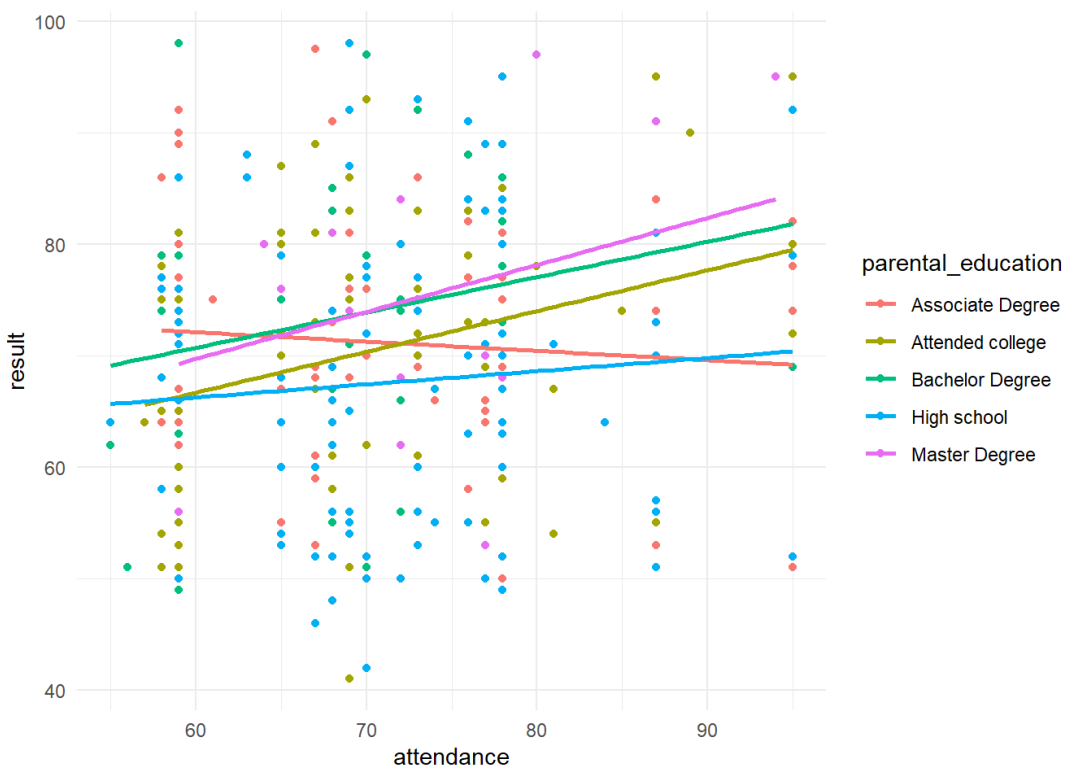
Tikslas: rasti kokią įtaką egzaminų rezultatų vidurkiams turi tėvų išsilavinimas atsižvelgiant į papildomų kintamųjų įtaką.

```
library(tidyverse)
library(car)
library(readxl)
library(janitor)

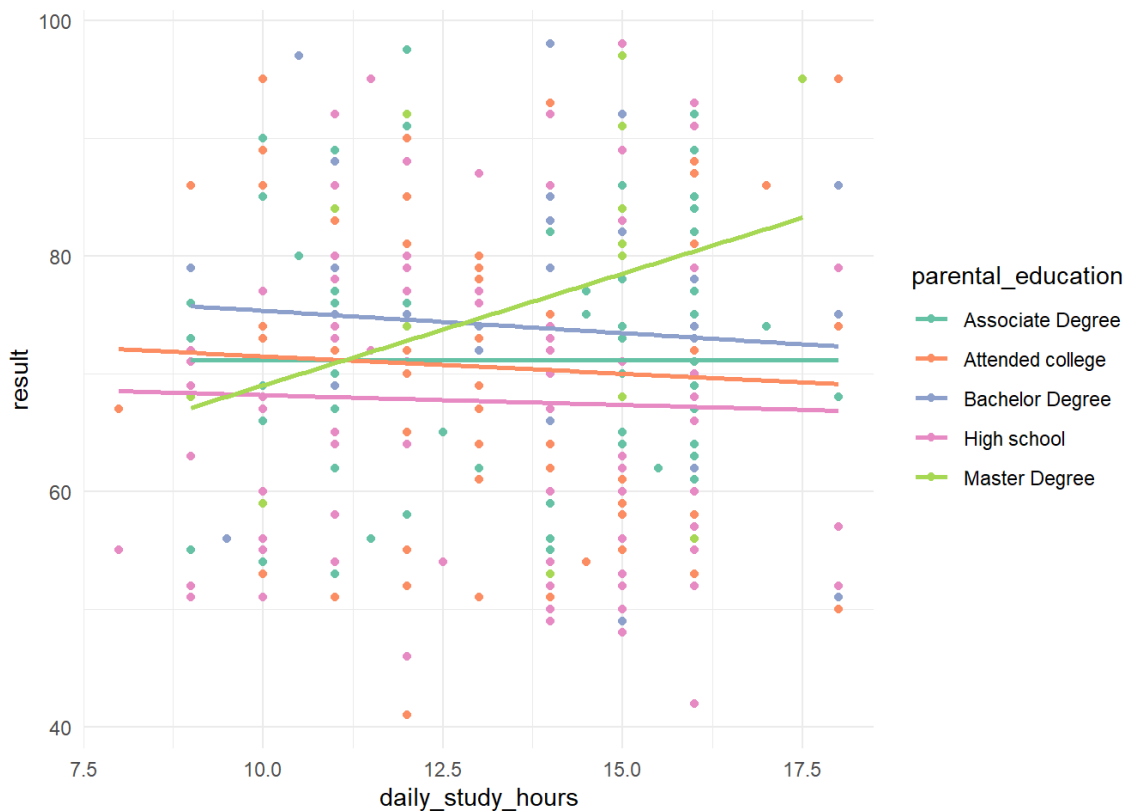
x<-readxl::read_xlsx("HighSchool.xlsx",sheet = 1) %>% clean_names()
x <- x %>%
  drop_na()

# Duomenys išsaugomi į failą
write_csv(x,"high_school_modified.csv")

# Koeficiento lygybės skirtingiems faktoriaus lygmenims patikrinimas
ggplot(x,aes(attendance,result,color=parental_education)) + geom_point() + geom_smooth(method="lm",se=FALSE) +
  theme_minimal()
```

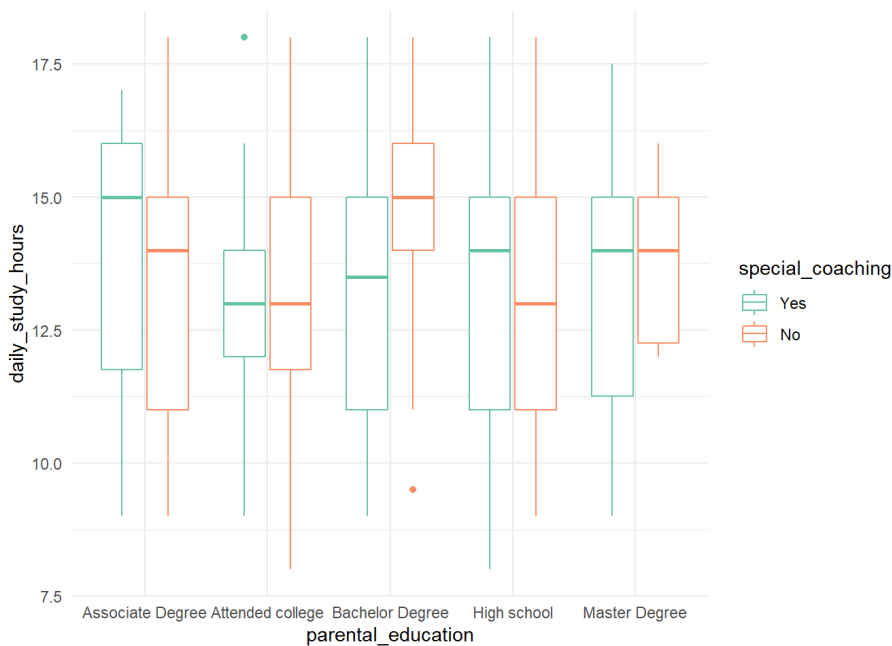


```
ggplot(x,aes(daily_study_hours,result,color=parental_education)) + geom_point() +
  geom_smooth(method="lm",se=FALSE) + theme_minimal() + scale_color_brewer(palette="Set2")
```

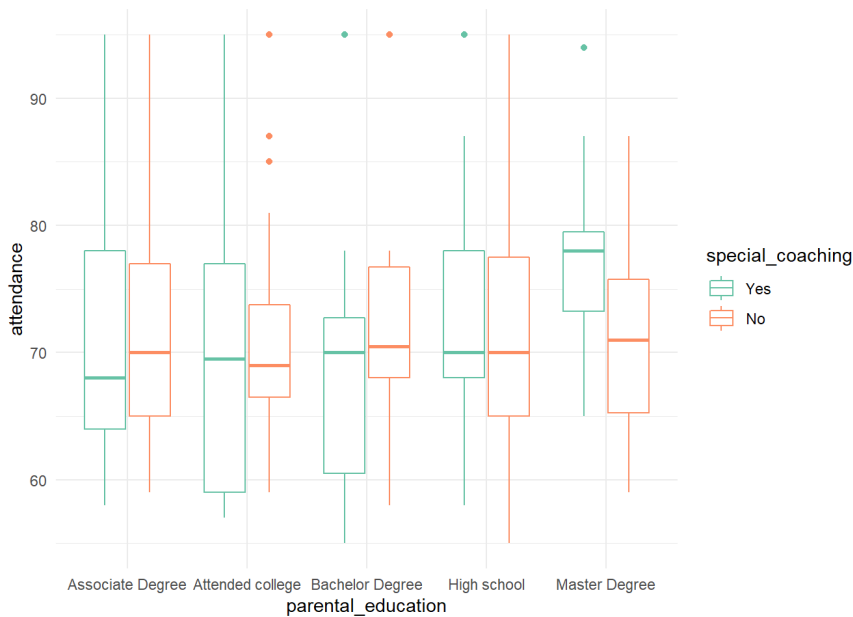

Pasirinktos papildomos kovariantės: valandų praleistų per dieną mokantis kiekis (stulp. „daily_study_hours“) ir lankomumas procentais (stulp. „attendance“). Tarp abiejų kovariančių rastas faktoriaus lygmuo, kurio krypties koeficientas skiriasi nuo likusių. Reikalingas patikrinimas ar šie skirtumai statistiškai reikšmingi.

```
ggplot(x,aes(x=parental_education,y=daily_study_hours,color=special_coaching)) + geom_boxplot() + theme_minimal() + scale_color_brewer(palette="Set2")
```



```
ggplot(x,aes(x=parental_education,y=attendance,color=special_coaching)) + geom_boxplot() + theme_minimal() + scale_color_brewer(palette="Set2")
```


Modelio prielaidos

```
library(rstatix)
```

```
anova_test(result~attendance*parental_education + daily_study_hours*parental_education,data=x,type=3, detailed=TRUE) # Hipotēzēs apie koeficientų lygybę visiems faktoriaus lygmenims neatmetos
```

```
## ANOVA Table (type III tests)
```

```
##
##          Effect          SSn          SSd DFn DFd      F
## 1      (Intercept) 7177.745 43739.79    1 279 45.784
## 2      attendance  811.357 43739.79    1 279   5.175
## 3  parental_education  547.638 43739.79    4 279   0.873
## 4    daily_study_hours    9.655 43739.79    1 279   0.062
## 5 attendance:parental_education  781.693 43739.79    4 279   1.247
## 6 parental_education:daily_study_hours  316.544 43739.79    4 279   0.505
##
##      p p<.05      ges
## 1 7.75e-11 * 0.141000
## 2 2.40e-02 * 0.018000
## 3 4.80e-01 0.012000
## 4 8.04e-01 0.000221
## 5 2.91e-01 0.018000
## 6 7.32e-01 0.007000
```

```
# Kovariacinės analizės modelio sukūrimas
```

```
model <- anova_test(result~attendance + daily_study_hours + parental_education,data=x,type=3, detailed=TRUE)
```

```
model
```

```
## ANOVA Table (type III tests)
```

```
##
##          Effect          SSn          SSd DFn DFd      F      p p<.05      ges
## 1      (Intercept) 14064.638 44881.75    1 287 89.937 9.78e-19 * 0.239
## 2      attendance   800.888 44881.75    1 287   5.121 2.40e-02 * 0.018
## 3  daily_study_hours    59.400 44881.75    1 287   0.380 5.38e-01 0.001
## 4  parental_education  1821.330 44881.75    4 287   2.912 2.20e-02 * 0.039
```

```
model_lm <- lm(result~attendance + daily_study_hours + parental_education,data=x)
```

```
# Dispersijų lygybė grupėms
```

```
leveneTest(result~parental_education,data=x)
```

```
## Levene's Test for Homogeneity of Variance (center = median)
```

```
##      Df F value Pr(>F)
```

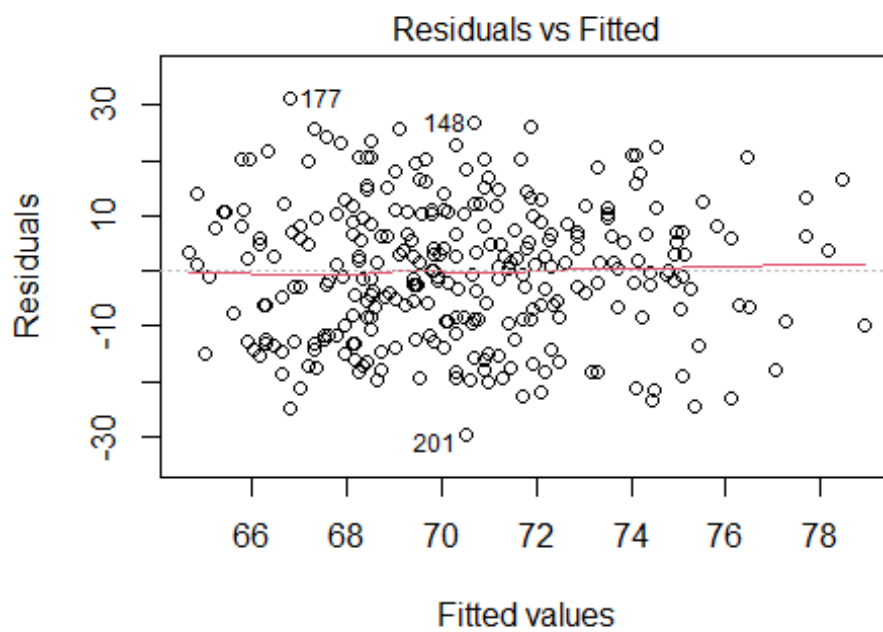
```
## group 4 0.5562 0.6946
```

```
##      289
```

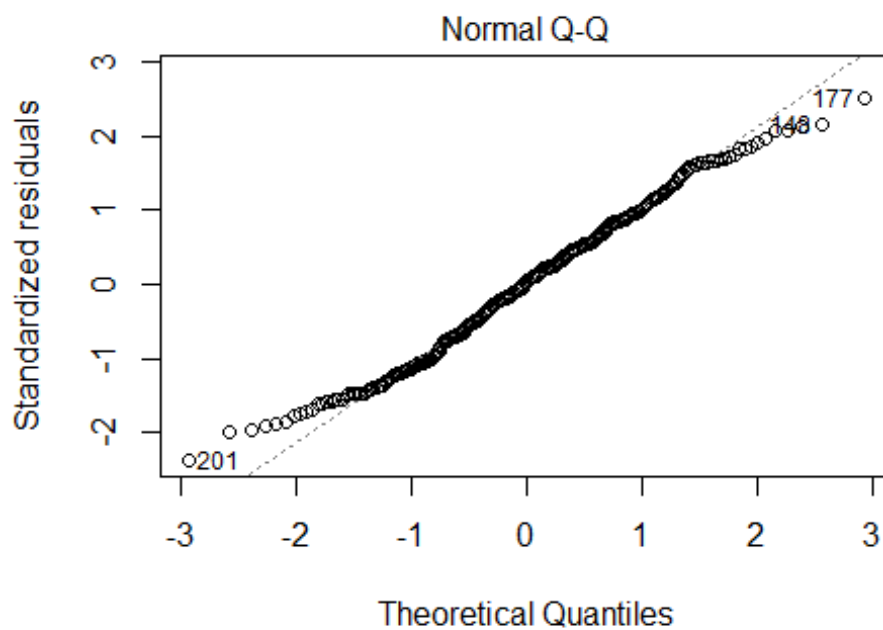
```
# Liekanų normalumas
shapiro.test(resid(model_lm))
##
##  Shapiro-Wilk normality test
##
## data:  resid(model_lm)
## W = 0.98791, p-value = 0.01471
plot(model_lm)
```

Hipotezės apie krypties koeficientų lygybę neatmetamos nei “attendance” ($p=0.29$), nei “daily_study_hours” ($p=0.67$) kovariantėms, todėl toliau taikomas kovariacinės analizės modelis.

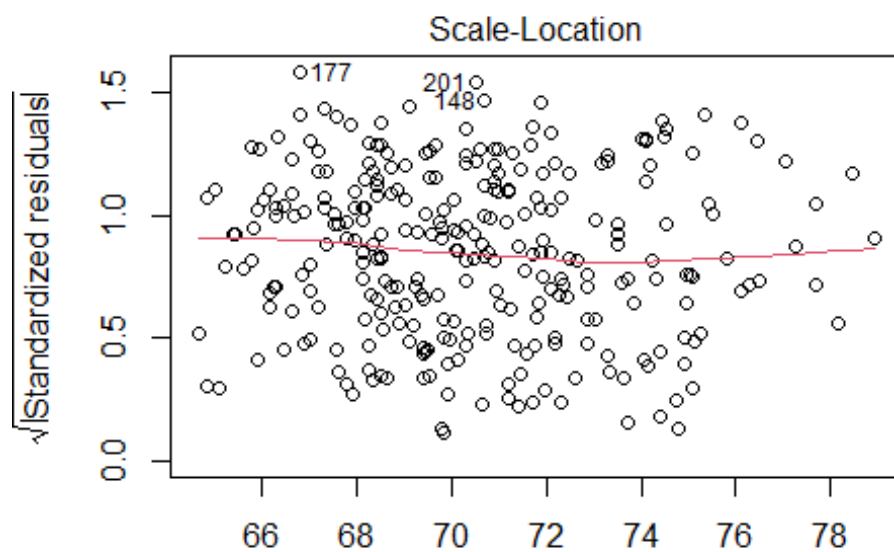
Hipotezės apie dispersijų lygybę grupėms ir liekanų normalumą neatmetamos.

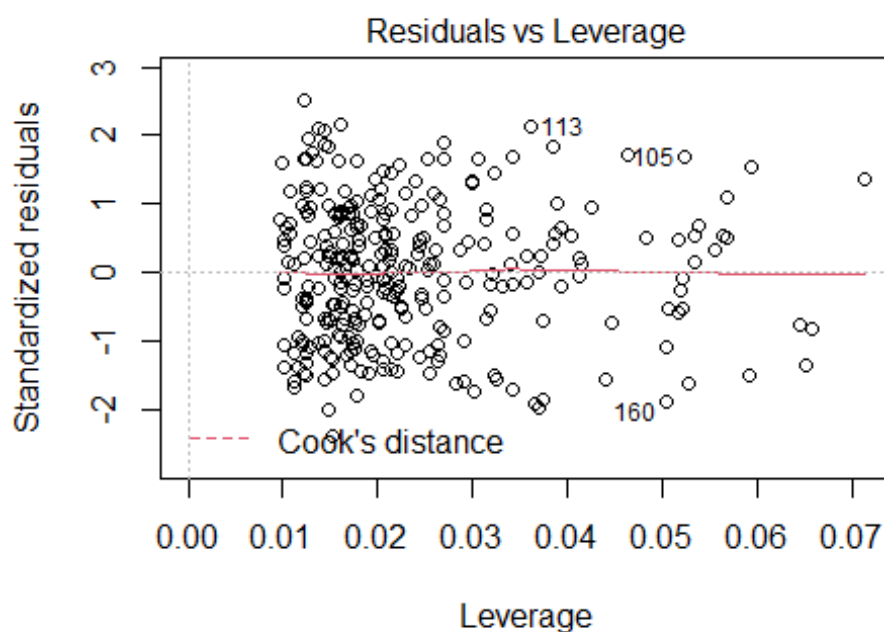
`lm(result ~ attendance + daily_study_hours + parental_education)`

`lm(result ~ attendance + daily_study_hours + parental_education)`

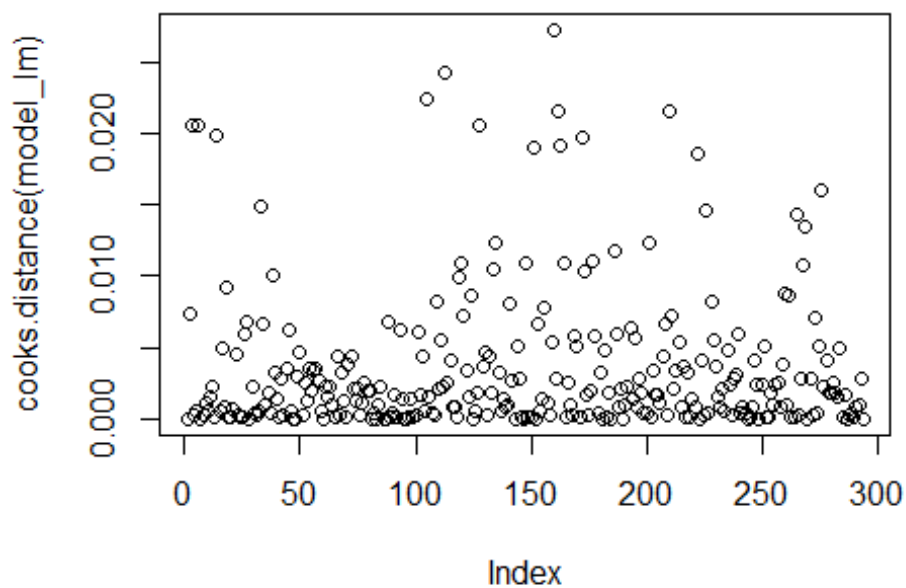


```
lm(result ~ attendance + daily_study_hours + parental_education)
```

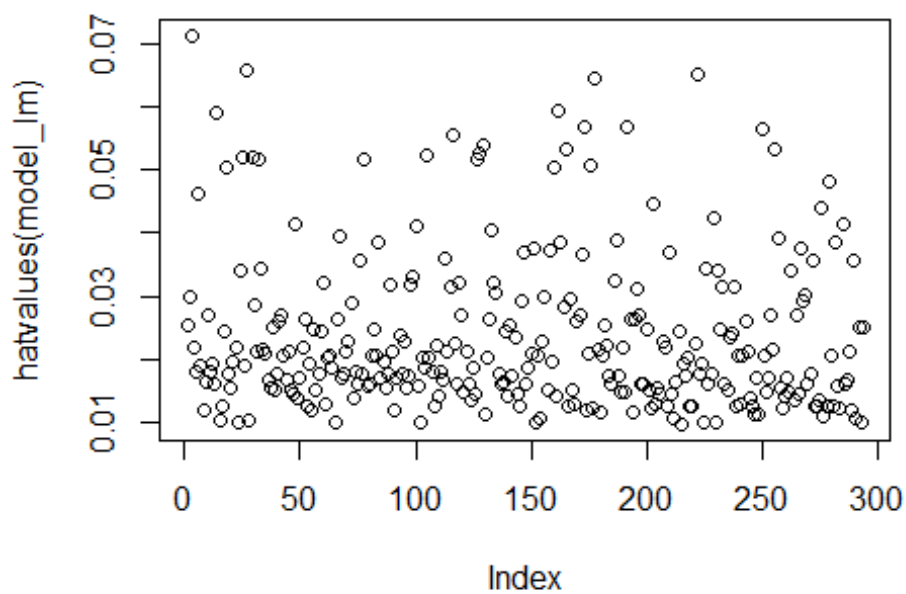


```
lm(result ~ attendance + daily_study_hours + parental_education)
```

```
# Iŝskirtys  
plot(cooks.distance(model_lm))
```

```
plot(hatvalues(model_lm))
```


Post-hoc vidurkių palyginimai

Statistiškai reikšminga kovariantė “attendance” ($p=0.24$). Faktoriaus “parental_education” įtaka statistiškai reikšminga ($p=0.02$). Šiam faktoriui atlikti poriniai palyginimai naudojant Bonferroni pataisą siekiant atrasti statistiškai reikšmingas egzaminų rezultatų vidurkių pagal tėvų išsilavinimą skirtumų poras atsižvelgiant į kovariantes.

```
library(emmeans)

means <- emmeans_test(result~parental_education,covariate = c(daily_study_hours,attendance),p.adjust.me
thod="bonferroni",data=x)
means

## # A tibble: 10 x 9
##   term      .y. group1 group2    df statistic      p p.adj p.adj.signif
## * <chr>    <chr> <chr>  <chr>  <dbl>    <dbl>  <dbl>  <dbl> <chr>
## 1 daily_stud~ resu~ Associ~ Attend~ 287     0.261 0.794    1.00    ns
## 2 daily_stud~ resu~ Associ~ Bachel~ 287    -1.12 0.264    0.953    ns
## 3 daily_stud~ resu~ Associ~ High s~ 287     1.88 0.0612   0.468    ns
## 4 daily_stud~ resu~ Associ~ Master~ 287    -1.26 0.210    0.906    ns
## 5 daily_stud~ resu~ Attend~ Bachel~ 287    -1.33 0.184    0.869    ns
## 6 daily_stud~ resu~ Attend~ High s~ 287     1.61 0.109    0.685    ns
## 7 daily_stud~ resu~ Attend~ Master~ 287    -1.43 0.153    0.810    ns
## 8 daily_stud~ resu~ Bachel~ High s~ 287     2.63 0.00908 0.0872    ns
## 9 daily_stud~ resu~ Bachel~ Master~ 287    -0.277 0.782    1.00    ns
## 10 daily_stud~ resu~ High s~ Master~ 287    -2.51 0.0127   0.120    ns

get_emmeans(means)
## # A tibble: 5 x 9
##   daily_study_hours attendance parental_education emmean    se    df conf.low
##           <dbl>         <dbl> <fct>          <dbl> <dbl> <dbl>    <dbl>
## 1             13.3           71.3 Associate Degree    71.2  1.52  287     68.2
## 2             13.3           71.3 Attended college    70.7  1.50  287     67.7
## 3             13.3           71.3 Bachelor Degree    74.2  2.22  287     69.9
## 4             13.3           71.3 High school        67.5  1.23  287     65.1
## 5             13.3           71.3 Master Degree      75.2  2.81  287     69.7
## # ... with 2 more variables: conf.high <dbl>, method <chr>
```

Visos egzaminų rezultatų vidurkių poros pagal tėvų išsilavinimą atsižvelgiant į papildomas kovariantes statistiškai reikšmingas nesiskyrė.

Rezultatai

Kovariacine analize (ANCOVA) siekta rasti kokią įtaką moksleivių egzaminų rezultatams turi tėvų išsilavinimas atsižvelgiant į valandų, praleistų mokantis kiekį (stulp. „daily_study_hours“) ir lankomumą procentais (stulp. „attendance“).

Atsižvelgiant į anksčiau minėtas kovariantes rasta statistiškai reikšminga tėvų išsilavinimo įtaka ($F= 2.91$ $p=0.02$).

Post-hoc poriniai vidurkių palyginimai atlikti naudojant Bonferroni pataisą, tačiau statistiškai reikšmingų skirtumų nerasta.

Rasta statistiškai reikšminga lankomumo įtaka (stulp. „attendance“ $p=0.02$). Praleistų mokantis valandų įtaka nebuvo statistiškai reikšminga.

2. Naudojant SAS

```
PROC IMPORT DATAFILE='/home/u45871880/high_school_modified.csv'  
    DBMS=CSV  
    OUT=data;  
    GETNAMES=YES;  
RUN;
```

```
/* Hipotezė apie krypties koeficientų lygybę*/  
PROC GLM DATA=data; CLASS parental_education special_coaching;  
MODEL result = parental_education daily_study_hours attendance  
daily_study_hours*parental_education attendance*parental_education / SS3;  
RUN;
```

Source	DF	Type III SS	Mean Square	F Value	Pr > F
parental_education	4	1821.330107	455.332527	2.91	0.0219
daily_study_hours	1	59.399971	59.399971	0.38	0.5382
attendance	1	800.888158	800.888158	5.12	0.0244

```
/* Modelio prielaidos */  
/* Vidurkių palyginimai */  
PROC GLM DATA=data plots=ALL;  
    CLASS parental_education special_coaching;  
MODEL result = parental_education daily_study_hours attendance / SS3;  
LSMEANS parental_education / stderr pdiff cov adjust=bon;  
RUN;
```

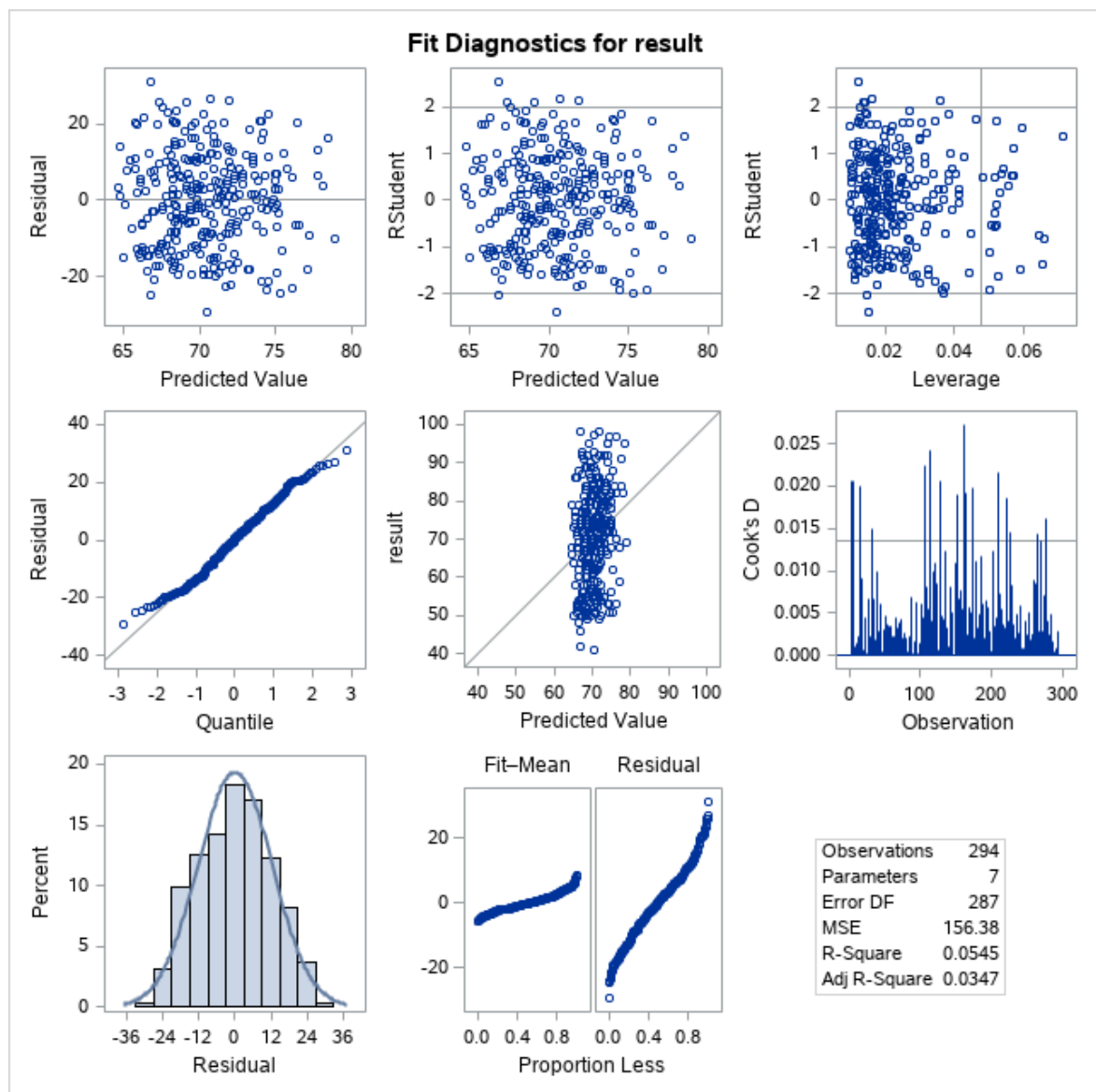
The GLM Procedure

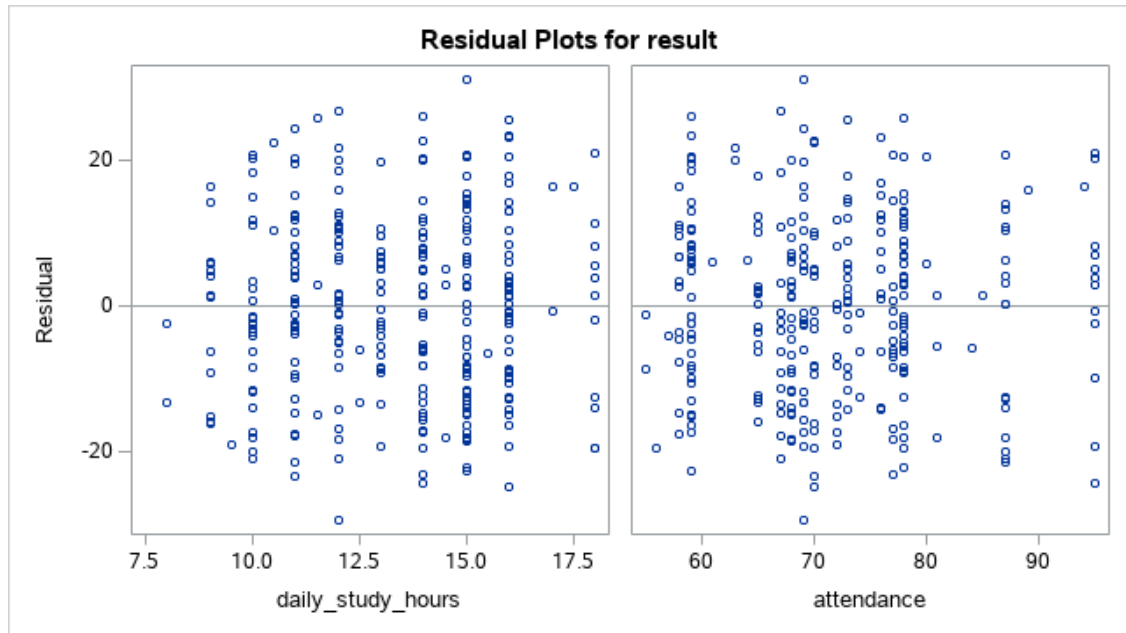
Dependent Variable: result

Source	DF	Sum of Squares	Mean Square	F Value	Pr > F
Model	6	2584.68098	430.78016	2.75	0.0128
Error	287	44881.75184	156.38241		
Corrected Total	293	47466.43282			

R-Square	Coeff Var	Root MSE	result Mean
0.054453	17.76672	12.50530	70.38605

Source	DF	Type III SS	Mean Square	F Value	Pr > F
parental_education	4	1821.330107	455.332527	2.91	0.0219
daily_study_hours	1	59.399971	59.399971	0.38	0.5382
attendance	1	800.888158	800.888158	5.12	0.0244

The GLM Procedure
Least Squares Means
Adjustment for Multiple Comparisons: Bonferroni

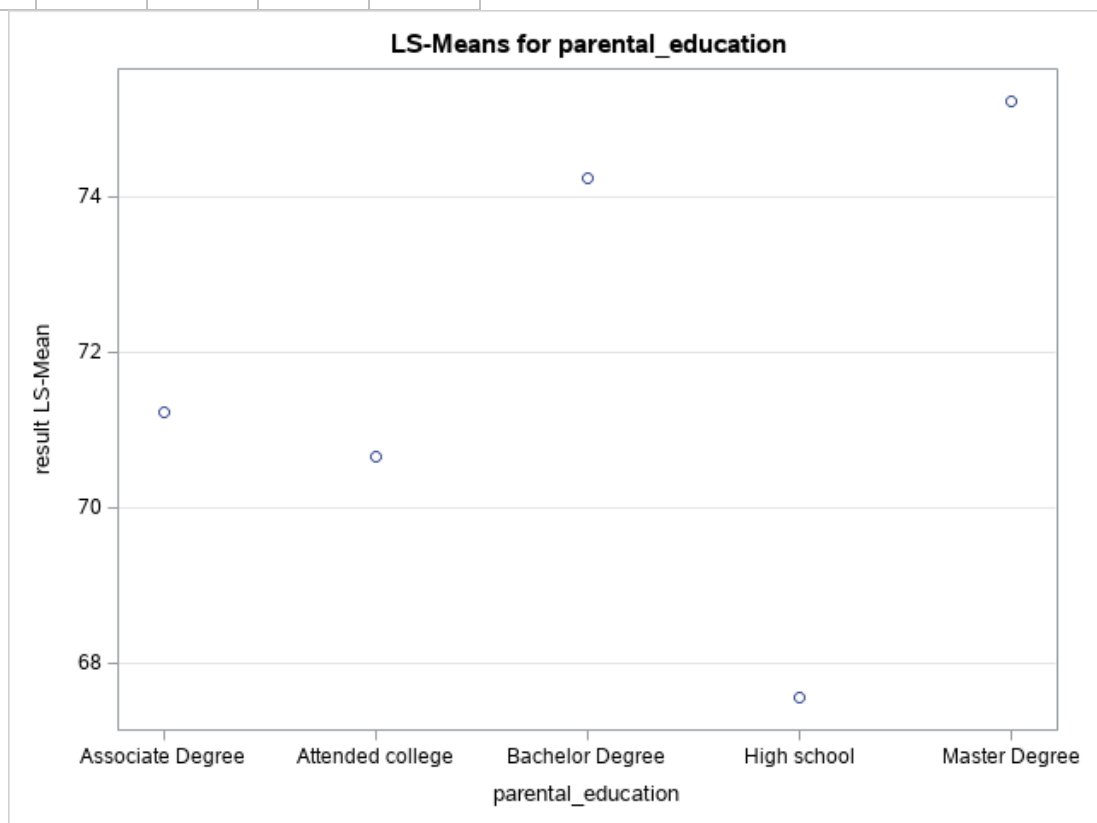
parental_education	result LSMEAN	Standard Error	Pr > t	LSMEAN Number
Associate Degree	71.2154950	1.5165929	<.0001	1
Attended college	70.6589177	1.4963209	<.0001	2
Bachelor Degree	74.2280414	2.2222210	<.0001	3
High school	67.5479992	1.2273452	<.0001	4
Master Degree	75.2216430	2.8053940	<.0001	5

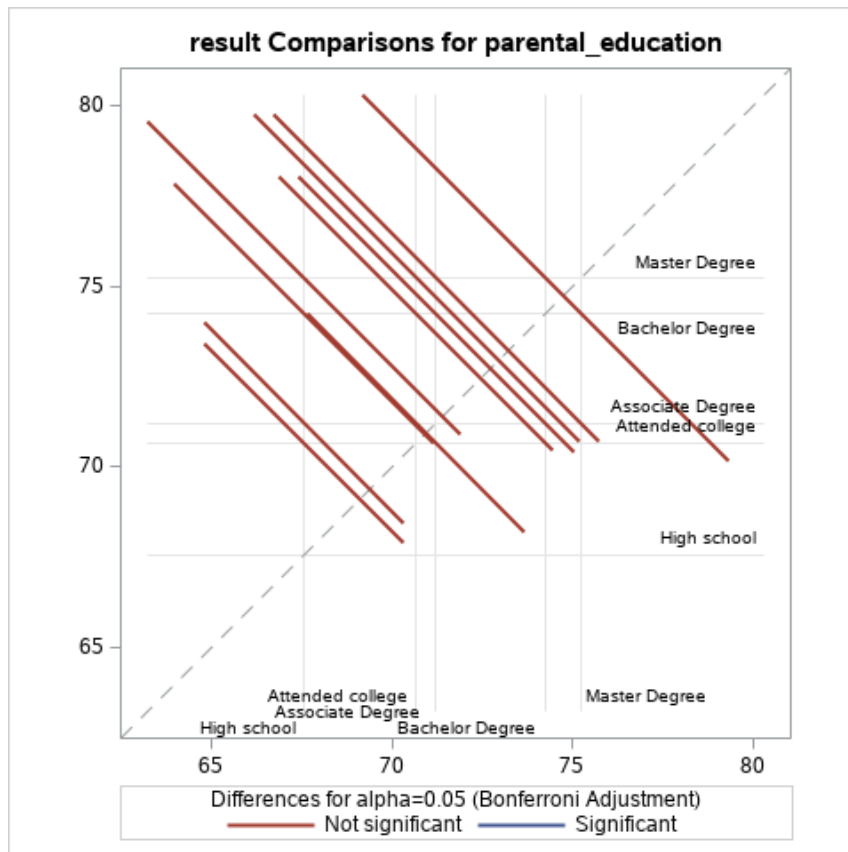
Least Squares Means for effect parental_education
Pr > |t| for H0: LSMean(i)=LSMean(j)

Dependent Variable: result

i/j	1	2	3	4	5
1		1.0000	1.0000	0.6118	1.0000
2	1.0000		1.0000	1.0000	1.0000
3	1.0000	1.0000		0.0908	1.0000
4	0.6118	1.0000	0.0908		0.1269

Least Squares Means for effect parental_education Pr > t for H0: LSMean(i)=LSMean(j)					
Dependent Variable: result					
i/j	1	2	3	4	5
5	1.0000	1.0000	1.0000	0.1269	

Kaip ir atlikus užduotį su R, poriniai vidurkių palyginimai atlikti naudojant Bonferroni pataisą, tačiau statistškai reikšmingų skirtumų nerasta.

3. Naudojant Python